

Samen sterk voor
**ONTWIKKELINGS-
SAMENWERKING**

Jaarverslag betreffende de Brusselse
ontwikkelingssamenwerking in 2018

Beste lezers,

De overheid werkt voor en met haar partners. Samen werk maken van een beleid - zeker op het vlak van internationale solidariteit - mag geen slogan blijven, maar moet een ingesteldheid en een dagelijks engagement zijn. Dit tweede jaarverslag over de Brusselse ontwikkelingsamenwerking getuigt van het streven van de Gewestelijke Overheidsdienst Brussel en in het bijzonder van Brussels International om bruggen te bouwen via partnerschappen.

Concreet heeft Brussels International in 2018 voor een belangrijke koerswijziging gezorgd door de lokale overheden in de ontwikkelingslanden en de organisaties uit het middenveld niet langer als begunstigers van projecten of subsidies te beschouwen, maar als volwaardige partners. Deze overgang van een financieringsrelatie naar een relatie op basis van gedeelde verantwoordelijkheid verloopt niet vanzelf. Het pad ligt nog bezaaid met struikelblokken, maar de verandering is ingezet en zal in de toekomst haar volle beslag krijgen.

Zoals u zult kunnen lezen in dit verslag werden er twee nieuwe samenwerkingsakkoorden gesloten, namelijk met Chennai in India en Paramaribo in Suriname, naast de bestaande akkoorden met Rabat-Salé-Kénitra in Marokko en met Kinshasa in de Democratische Republiek Congo. Verder werden er vijf uitvoeringsbesluiten aangenomen om concrete invulling te geven aan de middelen waarin de ordonnantie tot opstelling van een kader voor de Brusselse ontwikkelingsamenwerking voorziet. Ten slotte heeft het budget de symbolische grens van één miljoen euro overschreden. Hiermee geeft het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een duidelijk signaal over zijn streven om binnen de perken van zijn middelen bij te dragen tot de internationale solidariteit.

Veel leesplezier.

**De secretaris-generaal van de GOB,
Christian Lamouline**

BREDERE EN DIEPGAANDERE SAMEN- WERKINGSVERBANDEN

Dankzij de fundamenteën van de Brusselse ontwikkelingssamenwerking die in 2015 en 2016 werden gelegd en de organisatie van dit beleid door de kaderordonnantie die in 2017 werd aangenomen, kon de samenwerking met de partners van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in 2018 worden verbreed en verdiept.

Het beleid is in een stroomversnelling geraakt door de ondertekening van twee nieuwe samenwerkingsakkoorden, één met de gemeente Chennai in India en de andere met het district Paramaribo in Suriname. Via de uitvoeringsbesluiten van de ordonnantie kon een lijst opgesteld worden van 10 internationale organisaties die als partners van de regering zullen optreden in de multilaterale samenwerking.

Naast deze uitbreiding van het beleid zijn de samenwerkingsverbanden verdiept op basis van vier assen. Eerst en vooral werd het Brussels Gewestcomité voor Ontwikkelingssamenwerking opgericht dat zorgt voor het uitwisselen van informatie tussen de verschillende Brusselse en Belgische administraties voor het verbeteren van de samenhang van het beleid voor duurzame ontwikkeling van de landen van het Zuiden. Op de tweede plaats is de steun van het Gewest aan het Brusselse netwerk van internationale solidariteit verder toegenomen.

Dit netwerk maakt het mogelijk om alle Brusselse betrokkenen (vzw's, gemeenten, administraties, enz.) die op dit vlak actief zijn met elkaar te verbinden. Ten derde werd de centrale rol van de partnerschappen versterkt aangezien in 2018 een uitvoeringsbesluit werd voorbereid dat in januari 2019 door de regering werd aangenomen om zo 10 principes toe te passen die de betrekkingen tussen de Brusselse ontwikkelingssamenwerking en haar partners moeten sturen. Ten slotte maakte een ander uitvoeringsbesluit het mogelijk de voorwaarden van de externe evaluatie, die nu om de vijf jaar zal plaatsvinden, te verduidelijken.

Bovendien blijft de ondersteuning van het maatschappelijk middenveld centraal staan in de Brusselse ontwikkelingssamenwerking: bijna 85% van het budget wordt toegewezen aan burgerinitiatieven, met name via twee projectoproepen.

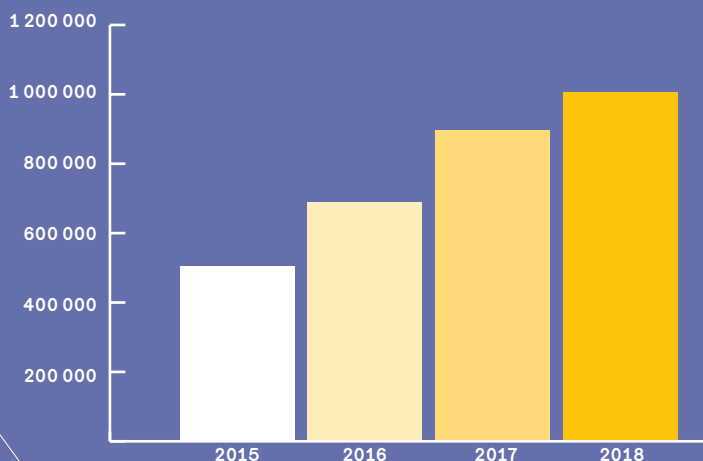
Dit document is het tweede verslag dat de Brusselaars informeert over de resultaten van de ontwikkelingssamenwerking die opgezet wordt door hun Gewest

EEN BELEID **VOOR EN MET DE PARTNERS** VAN DE BRUSSELSE ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Zoals blijkt uit onderstaande grafiek is het budget van de Brusselse ontwikkelingssamenwerking voor het vierde jaar op rij gestegen tot meer dan 1 miljoen euro in 2018. Deze bedragen blijven uiteraard bescheiden, maar gezien de algemene context van stagnatie of zelfs daling van de overheidssteun voor ontwikkeling op internationaal niveau, wijst deze groei erop dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest dit beleid als een pijler beschouwt in zijn betrekkingen met de ontwikkelingslanden. Tegenover 2014 is het globale budget verdubbeld.

Jaarlijkse evolutie van het door de Brusselse ontwikkelingssamenwerking vastgelegde budget, in euro

Een ander belangrijk engagement werd in 2018 aangegaan. Van een klassieke relatie tussen geldschieters en ontvangers werd overgegaan naar een samenwerking tussen partners die een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid dragen voor de nagestreefde doelstellingen. Een uitvoeringsbesluit, dat in de loop van 2018 in overleg met het maatschappelijk middenveld werd opgesteld en begin 2019 door de regering werd goedgekeurd, stelt 10 principes vast die de Brusselse partners in de ontwikkelingssamenwerking centraal stellen in de acties die worden uitgevoerd en waarbij elke belanghebbende in de ontwikkelingsketen wordt geresponsabiliseerd.

Deze 10 principes zijn:

- TRANSPARANTIE EN OVERLEG;
- INCLUSIEF EIGENAARSHIP;
- AFSTEMMING MET DE PARTNERS;
- HARMONISATIE MET DE ANDERE GELDSCHIETERS;
- RESULTAATGERICHT BEHEER;
- WEDERZIJDSE VERANTWOORDELIJKHEID;
- WEDERZIJDS LEREN;
- AUTONOMIE VAN DE OFFICIËLE ONTWIKKELINGSHULP;
- CONTINUÏTEIT;
- EN DE TOEWIJZING VAN FINANCIËLE MIDDELEN VOLGENS DE PRINCIPES VAN DE OESO.

Daarnaast getuigen ook andere belangrijke initiatieven die in 2018 werden uitgevoerd van het feit dat het Brusselse beleid voor en met partners wordt gevoerd, of het nu gaat om lokale overheden in het Zuiden, het maatschappelijk middenveld of Belgische overheidsinstellingen.

De kaderordonnantie van 27 juli 2017 definieert de Brusselse ontwikkelingssamenwerking als het beleid en de acties van de regering op het vlak van ontwikkelingssamenwerking. Concreet dekt dit beleid de activiteiten die door de Directie Brussels International worden uitgevoerd op basis van het budget voor "ontwikkelingssamenwerking", dat in 2018 iets meer dan één miljoen euro bedroeg.

De internationale solidariteitsinitiatieven van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest beperken zich echter niet tot het in de ordonnantie voorziene ontwikkelingssamenwerkingsbeleid.

©VIA Don Bosco

Verschillende Brusselse instellingen en organisaties ondernemen acties met een directe of indirecte impact op de ontwikkelingslanden.

Een voorbeeld van een andere administratie die nauw betrokken is bij de internationale solidariteit is Leefmilieu Brussel, dat jaarlijks bijdraagt aan de financiering van projecten voor de aanpassing aan en de beperking van de gevolgen van de klimaatverandering in de ontwikkelingslanden. Voor de periode 2016-2020 bedraagt het budget voor internationale klimaatfinanciering 11.250.000 euro. Verdere toelichtingen hierover zijn beschikbaar op de volgende website: <https://leefmilieu.brussels/themas/lucht-klimaat/klimaat/internationale-klimaatfinanciering>.

Het Brussels Gewest kan ook instellingen ondersteunen in ontwikkelingslanden door het ter beschikking stellen van deskundigen, zoals het CIBG en Perspective.brussels, die bijdragen tot de oprichting van een waarnemingscentrum voor de territoriale dynamiek in Rabat, of Actiris, die – in samenwerking met het APEFE – het Agence Nationale de Promotion de l'Emploi et des Compétences du Maroc ondersteuning aanbieden.

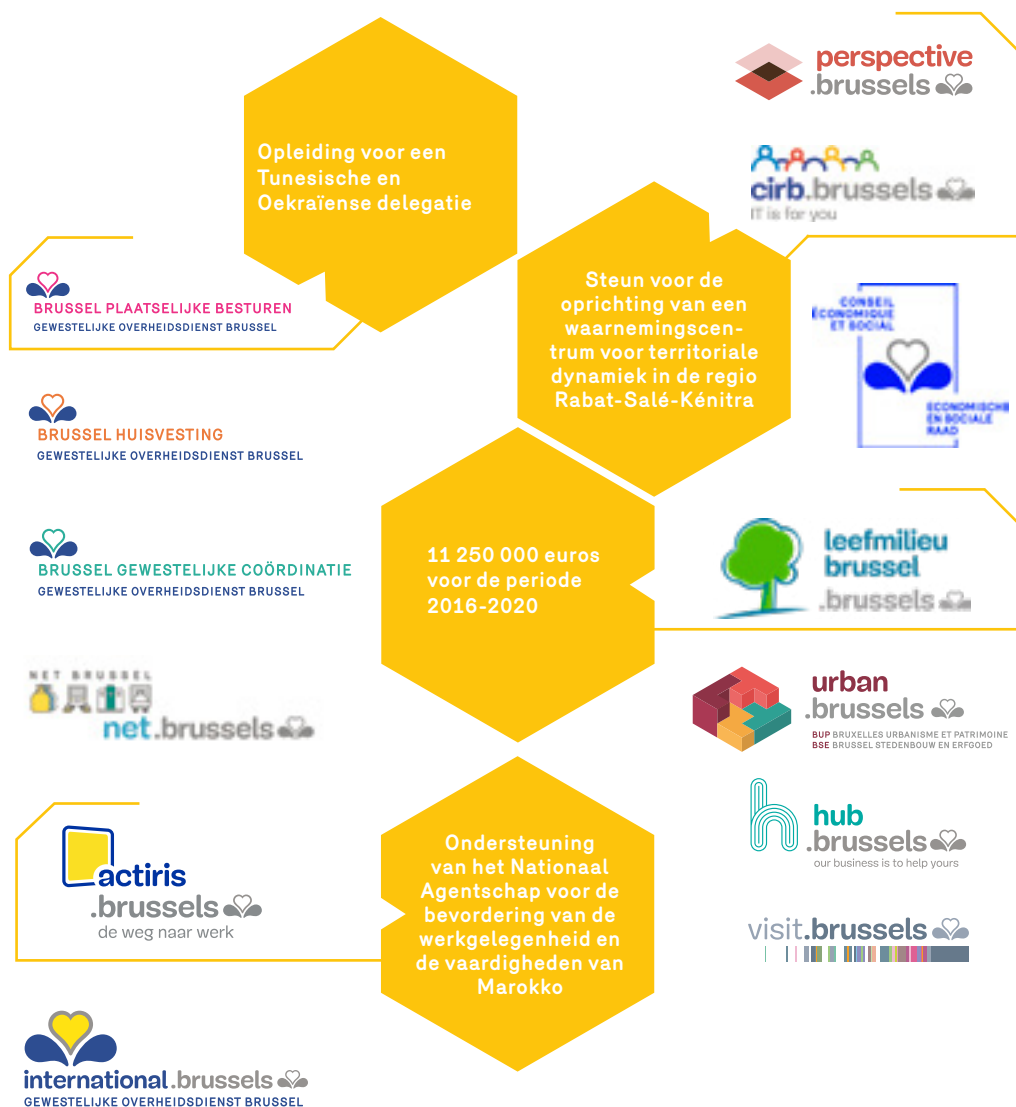
Bovendien zijn de banden met de landen van het Zuiden niet alleen beperkt tot hulpprojecten, maar kunnen ze ook de vorm aannemen van handelsbetrekkingen of economische uitwisseling tussen het Brussels Gewest en de ontwikkelingslanden bevorderen, zoals HUB.brussels doet via zijn netwerk van economische attachés.

Ook al vallen deze activiteiten niet altijd binnen het budget voor "ontwikkelingssamenwerking" en worden ze dus niet systematisch beheerd door Brussels International, toch erkent de ordonnantie van 27 juli 2017 de noodzaak tot coördinatie van deze verschillende acties en wil ze de positieve gevolgen op de bevolking van het Zuiden verzekeren. Daarom heeft het Gewest een Comité opgericht dat tot taak heeft de samenhang van het Brusselse beleid voor duurzame ontwikkeling in de zuidelijke landen te waarborgen.

Concreet maakt het Brussels Gewestcomité voor Ontwikkelingssamenwerking een rechtstreekse of onrechtstreekse informatie-uitwisseling over de ontwikkelingslanden mogelijk tussen de Brusselse instellingen, alsook een dialoog tussen deskundigen en andere Belgische beleidsniveaus.

In overeenstemming met de kaderordonnantie zorgt het Comité er dus voor dat de beleidsinitiatieven van de diensten van de Regering en de autonome bestuursorganen binnen andere bevoegdheidsgebieden dan ontwikkelingssamenwerking een aanvulling vormen op de inspanningen ten gunste van de ontwikkelingssamenwerking.

Het volgende diagram geeft de Brusselse instellingen en organisaties weer die in 2018 bij het Comité betrokken waren en voorbeelden van acties die door de leden van het Comité werden uitgevoerd.

De regering is zich ervan bewust dat grote internationale uitdagingen zoals klimaatverandering, gezondheids crisissen of voedseltekorten alleen kunnen worden opgelost door de internationale gemeenschap, die gezamenlijke oplossingen moet vinden en haar inspanningen moet coördineren, en heeft daarom in 2018 twee besluiten over multilaterale samenwerking aangenomen.

Het eerste besluit legt de selectieprocedures en vast voor de financiering van de multilaterale samenwerking en het tweede besluit bevat de lijst van de tien internationale organisaties die nu partners zijn in de multilaterale samenwerking.

Lijst van de tien multilaterale organisaties of multilaterale fondsen die in aanmerking komen voor vrijwillige bijdragen van de Brusselse ontwikkelingssamenwerking

Acroniem	Volledige benaming in het Nederlands of het Engels
UNICEF	Fonds van de Verenigde Naties voor kinderen
IAO	Internationale Arbeidsorganisatie
UN-HABITAT	VN-programma voor Menselijke Nederzettingen
UNCTAD	Conferentie van de VN inzake Handel en Ontwikkeling
UNESCO	Organisatie der Verenigde Naties voor Onderwijs, Wetenschap en Cultuur
ICRC	Internationaal Comité van het Rode Kruis
PNUE	VN-milieuprogramma
UNISDR	VN-kantoor voor de Beperking van het Risico op Rampen
UNHCR	Hoog Commissariaat voor de Vluchtelingen
UNDP	VN-Ontwikkelingsprogramma

Overeenkomstig de kaderordonnantie waarin de stedelijke dimensie wordt gedefinieerd als het zwaartepunt van het regionale beleid, moet de financiering die aan deze organisaties voor ontwikkelingsprojecten wordt toegekend, betrekking hebben op stedelijke gebieden of onderwerpen.

Geografisch gezien spitst de Brusselse ontwikkelingssamenwerking zich toe op vier partnerregio's: de regio Rabat-Salé-Kénitra in Marokko, de Stadsprovincie Kinshasa in de Democratische Republiek Congo, alsook de stad Chennai in India en het district Paramaribo in Suriname, waarmee in 2018 nieuwe samenwerkingsakkoorden werden gesloten.

 Rabat-Salé-Kénitra

 Paramaribo

 Chennai

 Kinshasa

Wat de besteding van het budget betreft, is ook dit jaar weer bijna 85 procent van de middelen toegewezen aan subsidies voor organisaties uit het maatschappelijk middenveld. Het grootste deel van deze subsidies werd verdeeld via twee projectoproepen. De eerste betrof initiatieven in ontwikkelingslanden (projectoproep “Zuid”), terwijl de tweede (projectoproep “Noord”) tot doel had de jongeren in Brussel bewust te maken van de internationale solidariteit. In beide gevallen analyseerde een selectiecomité, bestaande uit leden van de administratie en externe deskundigen (uit de academische wereld, van het maatschappelijk middenveld, enz.) de ontvangen projecten op basis van vooraf vastgestelde criteria en rechtstreeks vermeld in de respectieve reglementen (afbakening van de doelgroep, enz.). De twee onderstaande tabellen geven een overzicht weer van de geselecteerde projecten en het bedrag van de toegekende financiering.

Lijst met projecten gefinancierd in het kader van de projectoproep “Zuid” 2018

Naam van de vereniging	Naam van het project	Regio	Subsidie-bedrag	Budget beheer door BI of LB
Damiaanactie	Améliorer la qualité de vie des malades	Chennai	45.146 €	BI
Le Monde selon les femmes	Ekoki - Les jeunes hommes et les jeunes femmes contre les masculinités toxiques et les violences basées sur le genre à Kinshasa	Stadsprovincie Kinshasa	123.812 €	BI
Solsoc	Mise en place d’une entreprise d’économie sociale de collecte et de transformation des déchets ménagers et urbains	Stadsprovincie Kinshasa	135.000 €	BI
Wereldsolidariteit	Het bevorderen van waardig werk	Chennai	146.042 €	BE
Caritas International België	Projet d’appui à la vulgarisation des foyers améliorés et méthodes alternatives de chauffe dans les ménages hôtes et réfugiés de la Région de Diffa au Niger	Niger	135.200 €	LB
Oxfam-Solidariteit	Promotion de techniques d’agriculture durable et de sécurisation foncière dans la région du plateau central du Burkina Faso	Burkina Faso	150.000 €	LB
TOTAAL			735 200 €	

Lijst met projecten gefinancierd in het kader van de projectoproep “Noord” 2018

Naam van de vereniging	Naam van het project	Subsidiebedrag
Institut de la Sainte-Famille d'Helmet	Ici et là-bas	18.600,00 €
GoodPlanet Belgium	La soif des jeunes de Wara	21.480,00 €
GRIP	Bande dessinée sur le commerce des armes	24.580,00 €
Commission Justice et Paix	Migrations des jeunes	12.101,41€
Le Foyer des Jeunes des Marolles	L'éducation pour tous	14.515,00 €
D'Broej	De weg naar kwalitatief en participatief jeugdwerk	22.482,00 €
Globelink	SDG-caching	15.472,66
UCOS	CHanGE – Campaign for sexual Health & Gender Equality	18.800,00 €
TOTAAL		€ 148 031,07;

Zoals vermeld in het hoofdstuk over het Gewestcomité werd deze projectoproep “Zuid” georganiseerd door Brussels International (BI) en Leefmilieu Brussel (LB) om de samenhang van de acties van de Brusselse gewestelijke instellingen ten gunste van de ontwikkelingslanden te waarborgen. Leefmilieu Brussel ondersteunde projecten met een specifieke invloed op de strijd tegen de opwarming van de aarde op basis van het budget binnen het intra-Belgische akkoord voor klimaatfinanciering.

Ten slotte werden buiten de projectoproep ook andere subsidies toegekend aan het maatschappelijk middenveld en dit op basis van de meerwaarde die deze initiatieven aan het Brusselse ontwikkelingsamenwerkingsbeleid. In dit verband moet de steun voor het Brussels Regionaal Netwerk van Internationale Solidariteit (BRNIS) worden benadrukt, daar de steun is verdubbeld tot 30.000 euro in 2018.

Dit netwerk maakt het mogelijk om alle betrokkenen te verbinden die betrokken willen zijn bij de internationale solidariteit tussen het Brussels Gewest en de ontwikkelingslanden. Het biedt ruimte voor uitwisseling tussen gemeenten, Franstalige of Nederlandstalige verenigingen, koepels en ngo-federaties, enz.

De volgende tabel geeft een overzicht weer van deze subsidies. We wijzen erop dat de subsidie voor UNICEF is opgenomen in de subsidies voor het maatschappelijk middenveld, aangezien het besluit voor multilaterale samenwerking nog niet van kracht was op het moment dat deze subsidie werd toegekend.

Lijst met projecten gefinancierd buiten de projectoproep 2018

Naam van de vereniging	Naam van het project	Regio	Subsidiebedrag
11.11.11.-Koepel van de Vlaamse Noord-Zuidbeweging	Personeel 1/2 VTE 1 jaar voor BRNIS	Brussels Hoofdstedelijk Gewest	€ 30 000,00;
UCOS	CHanGE – Campaign for sexual Health & Gender Equality	Brussels Hoofdstedelijk Gewest	€ 15 000,00;
Music Fund	Soutien à la promo instruments musique	Stadsprovincie Kinshasa	€ 10 000,00;
Soutenons-nous	Construction d'une porcherie Nsele-Kinshasa	Stadsprovincie Kinshasa	€ 8 262,00;
UNICEF België	WaSH 18-19	Stadsprovincie Kinshasa	€ 100 000,00;
11.11.11.-Koepel van de Vlaamse Noord-Zuidbeweging	Inspirerende uitwisseling Noord-Zuidjongere	Brussels Hoofdstedelijk Gewest	€ 10 000,40;
Ciproc	Festival Afrodisiac	Brussels Hoofdstedelijk Gewest	€ 10 000,00;
Connexion	Connexion Bruxelles-Kinshasa	Stadsprovincie Kinshasa	€ 30 700,00;
Via Don Bosco	Youth4Change.	Brussels Hoofdstedelijk Gewest	€ 14 900,00;
Spina-Bifida's Action Belgo Africa	Journée internationale Afrique : Comparaison des droits des personnes en situation de handicap en Afrique - Cas de la République Démocratique du Congo	Brussels Hoofdstedelijk Gewest	€ 3 000,00;
CIPrOC	Nadiland – Incubateur d'entreprise	Stadsprovincie Kinshasa	€ 14 950,00;
CongoForum	Site internet CongoForum	Stadsprovincie Kinshasa	€ 3 000,00;
Laïcité et Humanisme en Afrique centrale	Elongo - Stages de vacances création théâtre	Stadsprovincie Kinshasa	€ 2 156,00;
TOTAL			251.968,40 €

Naast de hierboven vermelde subsidies voor maatschappelijke organisaties steunde BI de Koninklijke Vlaamse Schouwburg (KVS) voor een project dat samenwerking tussen Belgische en Congolese kunstenaars mogelijk maakt. Hierdoor kunnen activiteiten ontwikkeld worden voor het bewustmaken van het publiek uit Brussel en Kinshasa over de internationale solidariteit en het organiseren van acties voor de bevordering van cultuur ten dienste van de socio-economische integratie (75.000 euro).

Aan werkingskosten van de administratie werd iets minder dan 85.000 euro toegevoegd. Zo werden hiermee de Fair Trade Dag (oktober 2018) en de uitgaven voor de uitwisselingen met de partnerregio's betoelaagd. De begrotingsregels van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest houden in dat de werkingsuitgaven van de administratie kosten omvatten die in werkelijkheid rechtstreeks dienen voor de uitvoering van de ontwikkelings- of sensibiliseringsprojecten van Brussels International, meestal door een beroep te doen op externe dienstverleners voor het uitvoeren van alle of een deel van de nodige activiteiten.

Tot slot wilde het Brusselse Gewest ook zijn solidariteit betuigen door de humanitaire hulp na de overstromingen in Kerala in India en de aardbeving en de tsunami die het eiland Sulawesi in Indonesië troffen. Aan de werkzaamheden van de Fracarita International Association in Kerala werd 50.000 euro toegewezen en 100.000 euro aan het Consortium voor Noodsituaties voor hulp in Indonesië. Deze bijkomende inspanningen, die door de hele Brusselse regering worden gedeeld, werden geleverd naast het budget voor "ontwikkelingssamenwerking".

EEN STERK BELEID VOOR EEN RESULTAATGERICHT BEHEER

In 2018 kwam de Brusselse ontwikkelingssamenwerking op kruissnelheid en werd er een nieuwe impuls aan gegeven: de bescheiden maar symbolische drempel van een miljoen euro voor de jaarlijkse begroting werd overschreden, er werden twee nieuwe samenwerkingsakkoorden gesloten op twee nieuwe continenten en tien internationale organisaties werden erkend als partners voor multilaterale samenwerking.

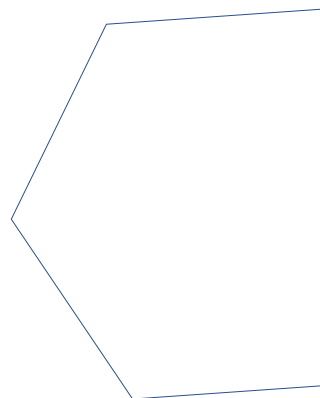
Bovendien werd ook de kwaliteit van de hulp verbeterd door de uitwerking van nieuwe instrumenten: de oprichting van een gewestcomité dat de Brusselse instellingen die actief zijn in de ontwikkelingslanden samenbrengt; meer steun voor het gewestelijk netwerk van internationale solidariteit dat de gemeenten en de vrijwilligerssector bij elkaar brengt; de erkenning van de Brusselse partners in de ontwikkelingssamenwerking als dusdanig en niet langer alleen als ontvangers van financiering, via een besluit dat de beginselen toelicht die voortaan als leidraad voor deze partnerschappen zouden moeten dienen.

Om deze resultaten te bereiken, werden in 2018 en begin 2019 maar liefst vijf uitvoeringsbesluiten uitgevaardigd. Deze besluiten zijn het resultaat van de intensieve inspanningen van Brussels International en het voortdurende overleg met de partners (gemeenten, maatschappelijk middenveld, lokale overheden in het Zuiden, ...).

Het budget voor de Brusselse ontwikkelingssamenwerking blijft zeer bescheiden in vergelijking met dat van andere overheden en zelfs in vergelijking met sommige private spelers. Rekening houdend met de budgettaire en structurele beperkingen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is elke euro die voor dit beleid wordt uitgetrokken echter een werkelijk engagement voor een rechtvaardiger en solidair internationale gemeenschap. Elke toegekende financiering is ook een boodschap dat iedereen wordt opgeroepen om, naargelang zijn middelen, bij te dragen tot het ontstaan van een waardige samenleving voor de individuen en groepen die er deel van uitmaken, zowel in België als in de ontwikkelingslanden.

Elk uitgevoerd project is ook een gelegenheid voor het Brussels Gewest om te leren van zijn partners, met name uit het Zuiden. Dankzij de ondertekening van het samenwerkingsakkoord tussen Actiris en zijn Marokkaanse homoloog, l'Agence Nationale pour la Promotion de l'Emploi et des Compétences (ANAPEC), zijn er bijvoorbeeld succesvolle ervaringen geïdentificeerd van socio-professionele integratie van Marokkaanse migranten via de creatie van een eigen job. Deze aanpak van wederzijds leren is een essentieel onderdeel van de Brusselse ontwikkelingssamenwerking.

De inspanningen die tijdens de gehele legislatuur zijn geleverd hebben dus vruchten afgeworpen. Op korte termijn doen zich echter twee belangrijke problemen voor. In eerste instantie de groei van het budget in stand houden, zodat de verbintenis om 0,7% van het bruto nationaal inkomen (BNI) - aangepast aan het Brussels Gewest - te besteden aan de officiële ontwikkelingshulp, kan worden gerealiseerd. Daartoe moet nog één laatste besluit worden uitgevaardigd om te bepalen hoe dit aangepaste BNI moet worden berekend. Ten tweede is in 2018 de basis gelegd voor een resultaatgericht beheer. Deze aanpak moet echter worden gesystematiseerd en uitgebreid tot alle acties die in het kader van de Brusselse ontwikkelingssamenwerking worden uitgevoerd, vanaf het ontwerp van elk initiatief tot de evaluatie van het effect ervan. De volgende stappen vragen meer dan ooit om samenwerking op het gebied van ontwikkelingssamenwerking. Dat was precies het doel van de taak die in 2018 werd uitgevoerd: ons voorzien van de middelen voor samenwerking.

Foto's :

- GoodPlanet Belgium
- Damiaanactie
- D'BROEJ Centrum-West
- ITECO
- VIA Don Bosco
- Side by Side
- UCOS

Transparantie
en overleg

Inclusief
eigenaarschap

Afstemming

Harmonisatie

Wederzijdse
verantwoorde-
lijkheid

Wederzijds
leren

Resultaatgericht
beheer

Autonomie van
de officiële
ontwikkelings-
hulp

Respect van de
principes van
de OESO

Continuïteit